

www.e-rara.ch

Tomus primus Paraphraseon Des. Erasmi Roterodami in Novum Testamentum, videlicet in quatuor Evangelia & Acta Apostolorum

Erasmus, Desiderius

Basileae, an. 1541

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-4004>

In epistolam ad Corinthios priorem argumentum per Des. Erasmum Roterodamum

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

IN EPISTOLAM AD CORINTHIOS

PRIOREM ARGUMENTVM PER DES.

Erasnum Roterodamum.

CORINTHVS Achaiā metropolis olim erat, ob portuum cōmodi-
tatem (est enim Isthmos) emporiū totius Asiā, tum celeberrimum,
tum opulentissimum. Ferè sit autem, ut eiusmodi ciuitatum mores
multo sint corruptissimi, quod undique ex omni natione, non tam
mores quàm uitia solent importari, & magnam uitæ licentiā nego-
ciatorum genus sibi uindicat. Proinde Corinthij, tametsi prædicatione Pauli iam
pridem Euangelicam doctrinam accepissent, tamen adhuc ingenij uitæq̄ prioris
uestigia nonnulla, ac reliquiæ manebant, adeo ut periculū esset, ne per philosophos
crucis prædicationem, ut humilem & indoctam fastidientes, & pseudapostolos ad
Iudaismum inuitantes, à Christi synceritate alienarentur. Vsq̄ adeo ardua res est,
& ab ijs in quibus natus sis, & quibus diu assueueris, in alium hominem trāsforma-
ri. Quin diuus Hieronymus in præfatione secundi libri commētariorum, quos scri-
psit in epistolam ad Galatas testatur: sua etiam nū ætate apud Achaicos horū quæ
Paulus Corinthijs obiicit, extitisse reliquias, cum hodie satis esse putemus, aquula
modo tingi, ut subito fias absolutus Christianus. Paulus igitur sciens, non minoris
esse uirtutis parta tueri, quàm parasse: filios suos, quos magno studio Christo genu-
erat (nam sesquiānum apud illos egerat) pari studio ad Christum reuocat, & in E-
uangelica doctrina confirmat, nunc apostolica seuiens autoritate, corripiens, obiur-
gans, ac minitans deniq̄: nunc paterno affectu blandiens, atq̄ exhortans, & neces-
sariæ reprehensionis acrimoniā laudis admixtu leniens, ac sapientū medicorum
exemplo Jamarum absinthij pharmacum prælito melle condulcans, singulisq̄
malis oportuna admouens remedia. Primum opulentiæ comes solet esse tumor, ac
ferocitas. Et inter feroces plerunq̄ factiones oriuntur, dū nullus alteri uult cedere,
& se quisq̄ potiozem ducit. Ad hæc opes comitatur luxus, & gulæ studium, Luxus
libidinem comitem trahit. Porrò negociatorum peculiaris est auaritia. Neq̄ uero
solum tuebant opibus Corinthij, uerum etiam Græcanicæ philosophiæ superci-
lio, qua destitutos ceteros ut barbaros despiciebant. Tumoris erat, quod ex dignita-
te apostolorum, à quo quisq̄ fuerat baptizatus, efferrent sese. Hinc illæ dissidiorum
uoces, ego Apollo, ego Cephæ, ego Pauli. Præterea quod ne in conuenticulis qui-
dem solennibus satis inter eos conueniret, cum in donis spiritualibus sibi quisq̄ pla-
ceret: & dum in eodem dono sibi nolunt inuicem cedere, tumultus & confusio nasce-
retur, adeo ut in publico conuentu mulieres etiā loquerentur, ac docerent. Porrò lu-
xus simul & tumoris erat, quod quoties ad sacrosanctā cœnam cōuenirent, quam
Paulus dominicam uocat, in qua maxime conueniebat præstare Christianam coti-
cordiam, diuites non expectatis tenuioribus cibum caperent, & usq̄ ad temulenti-
am sese ingurgitarent, esurientibus cæteris: ut iam non solum dissidium illic esset, &
intemperantia, uerum etiam indecora quædam inæqualitas, quam dominica cœna
nesciebat. Iam partim tumoris partim philosophiæ uitiū erat, quod Paulum quidā
illorum

unde uerè ego panly aliter apollu
erit

illorum, ut tenuē atq; humilē, deinde ineloquentē & imperitū fastidiret. Proprium uero philosophiæ fuit, quod resurrectionem mortuorum, fidei nostræ basim, in dubium uocarent. Luxus erat, quod promiscue uescerentur ijs, quæ tum simulachris dæmonum immolabantur, nō uitato offendiculo infirmorum. Libidinis erat, quæ nusquam gētium regnabat impunitius, quàm Corinthi, quod præter alia repertus sit inter eos, qui patris uxorē, hoc est nouercam suam stupro cōtaminarit, nec huius autorem flagitiij è suo contubernio profligarint: quodq; cum alijs flagitiosis Christianis cōmercium habuerint, uelut illorum uitijs fauentes. Huc pertinet, quod præter decorum, & uiri essent comati, & mulieres non uererentur nudo capite conspici in coetu ecclesiastico, uelut ipso corporis habitu mores effœminatos, ac delicias præ se ferentes. Auaricię erat, quod non de fama, neq; de capite, sed de re pecuniaria inter sese lites agitarēt, eò gliscente pecuniæ studio, ut Christiani rerum eiusmodi contemptū professi, apud ethnicos & impios iudices litigarent, magno dedecore Christiani nominis, & adeo non negligerent potius pecuniolæ iacturam, ut ipsi ultro alios in huiusmodi negocijs circumuenirent. Postremo de matrimonio inter sese dissentiebant, iam tum asseuerantibus quibusdam, Christianis in totum à coniugio temperādum, cum uiderent apostolos ab uxoribus suis abstinere. Morbos ostendi Corinthiorum, nō omnium, sed quorundam, qui ne gregem uniuersum contagio inficerent, Paulus his remedijs occurrit. Primo loco præfatus fiduciam suam de futura illorum constantia in Euangelio Christi, seuerius obiurgat ac docet, ne per contentionem humanam in hominibus gloriētur, sed per cōcordiam ex æquo glorientur in Christo, cui uni accepta ferēda sunt omnia, obiter indicans fontem eiusmodi dissidiorū, animi tumorem esse. Proinde à supercilio mundanæ philosophiæ ad crucis humilitatem reuocat, quæ licet ostentationem non habeat, uim tamen & energiam habet. Indicat & autores huius mali pseudapostolos, qui post Pauli arbitum sese ingerebant, declarans se rectum iecisse fundamentum, cauendum ne illi superstruerent, quod paulopost esset demoliendum, hoc est ne quid discerent Corinthij, quod mox esset dediscendum. Deinde ceu pater cum filijs exoptulat, quod huc prouecti sint magnitudinis, ut iam autorem suum uelut humilem contemnunt, nihil non perpetentem Euangelij gratiā, cui ob id ipsum magis etiam fauere conueniebat. Hortatur autem filios, ne degenerent à patre, neu ultro se pædagogis in seruitutem dedant. Atq; hæc quidem potissimū agit cap. i. i. i. i. & i. i. i. Porro quarti finis ad quinti initium mihi uidetur pertinere. De incesto præcepit, & publico consilio decernit uitandam hominis consuetudinem, partim quo pudore correctus resipiscat: partim ne huius contactu cæteri inficiantur. Admonet autem non hunc modo uitandum, uerum etiam omnes, qui falso titulo Christiani, manifestis flagitijs essent infames. Nam ethnicos non ita oportere uitari, uel quod nostra non referat, quales illi sint, uel quod passim essent flagitiosi, ut omnes uitandi fuerint ei, qui flagitiosos uellet effugere. Hæc agit cap. v. Tertio de litibus admonet, si quid huiusmodi quæstionum inter ipsos natum esset, quod ipsum tamen inter Christianos fœdum uideretur, ob pecuniam, quæ nobis debeat esse uilissima, contendere: ne res eò procedat, ut ethnici iudices adeantur, sed ipsi per arbitros quoscunq; rem inter se transigant. Idq; agit cap. v. i. cuius magna pars ad septimum pertinet, mea quidem

quidem sententia, nimirum ab eo loco, quo de matrimonio tractaturus, inter cætera vitia, scortationem, adulterium, & masculam Venerem damnat: idç prosequitur sub initium proximi capituli: Nescitis quod membra uestra, templa sunt Christi? Quarto loco præcipit de matrimonio, de viduitate, de impari connubio, de diuortijs, de uirginitate, obiter admonens ob susceptum Christianismum non esse mutandum externum uitæ statum. Totoç hoc sermone ita hortatur ad cœlibatum & continentiam, ut tamen coniugij remedium non adimat ijs, quibus opus est. Hoc agit capite septimo. Quinto docet carnes immolatas simulachris, re nihil differre à cæteris carnibus, & tamen ab his abstinendum, si periculum sit, ne quis ethnicus aut Christianus infirmior, ex eo quod uesceris existimet te simulachrorum assentiri culturæ. Ab his & huiusmodi uitijs ueterum exemplo deterret. Idç agit capite octauo, ac rursus capite nono. Nam in medio expatiatur in commendationem sui, tacite se præferens cæteris apostolis, etiam summis, qui solus omnium Corinthijs gratis impartierit doctrinam euangelicam. Sexto docet, quid oporteat obseruari in conuentu publico Christianorum, ne uiri sint comati, ne mulieres nudo capillitio, tum in dominico cœuiuiõ seruetur communitas & æqualitas: necç enim illic agi negocium uentris, quod domi rectius agatur, sed mysticis epulis repræsentari cœnam dominicam. Præterea monet, ne quis ob dotem spiritualem sibi placeat, sed suam quisç dotem in commune conferat cõmodum, exemplo membrorum corporis exhortans, ut reliquis quidem donis, quæ contigerunt, recte utantur, præcipue tamen enitentur ad charitatem, sine qua reliqua adeo nihil conducant, ut officiant etiam. Porrò cum inter dona spiritus charitati primas tribuerit, proximas tribuit prophetiæ: sic enim uocat enarrationem arcanæ scripturæ. In hac admonet uitandum esse tumultum & confusionem. Id fore, si uicissim & pauci dicant, mulieribus interim silere iussis, adeo ut nec discendi gratia rogare liceat in cœtu. Hæc agit capitibus decimo, undecimo, duodecimo, decimotertio & decimoquarto. Septimo loco uarijs argumentis astruit resurrectionem mortuorum, declarans qualis & quibus modis sit ea futura. Atç id quidem capite decimoquinto. Postremo capite familiaria quædam subiicit, de collatione pecuniæ in subsidia pauperum, de suo ad Corinthios reditu. Postremo Timotheum & alios aliquot illis commendat. Diuus Ambrosius putat hanc non esse primam epistolam, quam Paulus scripserit Corinthijs, illam opinor coniecturam sequutus, quod capite quinto: Scripsi, inquit, uobis in epistola, quasi prius alteris literis super hac re ad illos scripserit, etiam si Græci interpretes dissentiant. Hanc missam putant per Timotheum, cuius semel atque iterum facit mentionem: simulç per Stephanam, Fortunatum, & Achaicum, quos illis commendat. Rursus alij putant ab Epheso missam, quod in calce scribat: Permanebo autem Ephesi usç ad Pentecosten. Alij è Philippis: nam hanc inscriptionem habent Græcorum codices. Nec mihi coniectare licet quid sequuti sint, qui ita senserunt, nisi colligunt ex itinere scriptam, ob ea quæ scribit Paulus: Veniam autem quum Macedoniam pertransiero, nam Macedoniam pertransibo. Ac mox: Nolo enim uos modo in transitu uidere.